

کالا به‌قهد بالا ... بئ ناو

له‌م رۆژانه هاورێیه‌کی پێشمه‌رگایه‌تیم که له‌ندن ئه‌ژیت ته‌له‌فۆنی بۆکردم. له‌گه‌ل هه‌وال پرسین هه‌والی دامه‌زراندنی کۆمه‌له‌ی پێشمه‌رگه‌ دێرینه‌کانی یه‌کیته‌ی له‌ به‌ریتانیام لێ پرسی. له‌ راستیدا ئه‌م هاورێیه‌م پێش چه‌ند مانگیك له‌ گفتوگۆیه‌کی پێشووتردا باسی ئه‌وه‌ی بۆ کردبووم که له‌ کۆبونه‌وه‌ی دامه‌زراندنی کۆمه‌له‌که‌یان، شاناز خان له‌ته‌ك خوشکی خاتوو هێرۆخانه‌وه هاتبوو. له‌پێش کۆتایی هێنان به‌ به‌رنامه‌که‌یان، به‌بێ ئه‌وه‌ی داوای ئیزنی قسه‌کردنیش بکات، هه‌ر له‌خۆیه‌وه هه‌لسایه سه‌ر مه‌سره‌ح و کۆمه‌لیك قسه‌ ناشرین و سووک و ناشایسته‌ی ووت به‌ئاماده‌بووان که زیاتر له‌ 80 پێشمه‌رگه‌ی دێرین بوون. قسه‌ی وه‌کو "ئیه‌وه خۆتان قیমে‌تی خۆتان نازانن. ئه‌گه‌ر ئیه‌وه قیমে‌تی خۆتان بزانن ناھیلن ته‌که‌تول به‌کارتان به‌ئینی" (تکایه لیم ببورن ئه‌گه‌ر ده‌قی قسه‌کان به‌ته‌واوی وه‌کو خۆی نه‌بوی. خۆم حازر نه‌بووم، به‌لام له‌ زیاتر له‌ یه‌ك که‌سم بیستوه. قسه‌کان حه‌تمه‌ن له‌م بابه‌تانه بوون) . ئه‌و کاته سه‌رزهنشته‌ی هاورێکه‌م کرد که ئه‌بوايه قه‌بولتان نه‌کردبا و به‌ره‌هه‌لستیتان کردبا. ئه‌و ووتی مه‌جلیسه‌که ئه‌وه‌ی هه‌لنه‌ئه‌گرت به‌تایبه‌تی چونکه هێرۆخان ئاماده‌بوو، هه‌رچه‌نده یه‌کیکیان هه‌لساو به‌رپه‌رچیکێ به‌ئه‌ده‌بی دایه‌وه .

ئه‌م جاره هاورێکه‌م باسی ئه‌وه‌ی کرد که له‌م رۆژانه ئیمیلیکی بۆ هاتوه له‌ کۆمیته‌ی به‌رپه‌رچه‌ری کۆمه‌له‌که‌یانوه که هه‌له‌په‌چیکێ له‌گه‌ل بو قه‌ناعه‌تم پێ هێنا که بۆم ره‌وانه بکات. هه‌له‌په‌چه‌که نامه‌یه‌کی پیرۆزیایی مه‌کته‌بی ریکخستنی یه‌کیته‌ی له‌ به‌ریتانیا، که شاناز خان به‌رپرسیه‌تی، بۆ کۆمه‌له‌که‌ی ناردوه به‌بۆنه‌ی دامه‌زراندنیانه‌وه. که نامه‌که ئه‌خوینیته‌وه ئه‌زانی که ئه‌م نامه‌یه هی پیرۆزیایی نییه به‌لکو هه‌ر درێژه‌دانه به هه‌مان قسه نابه‌جێانه‌ن که له‌ کۆبونه‌وه‌که‌دا کردبووی. له نامه‌که‌دا شاناز خان (هه‌رچه‌نده به‌ناوی خۆی ئیمزای نه‌کردوه به‌لام که‌س گومانی نییه که به‌بێ ئه‌و که‌سی تر سه‌ه‌لاحيیاتی ئه‌وه‌ی نییه نامه‌ی وا بنووسی) ئه‌فه‌رموی:

" ئه‌و ئه‌رکه پیرۆزه‌ی که ئه‌که‌وێته ئه‌ستۆی ده‌سته‌ی سه‌رپرشته‌ی نووسینگه‌ی به‌ریتانیاتان ئه‌رکیکی پیرۆزو گرنگ و قورسه بۆیه ئیمه به‌ئینتان پێ ده‌ده‌ین که هه‌میشه پالپشت و یاریده‌ده‌رتان ئه‌بین و هیوادارین ئیه‌وه‌ش زۆر به له‌خۆبوردویه‌وه ئه‌و ئه‌رکه جێ به‌جێ بکه‌ن و کۆمه‌له‌که‌تان له نه‌خۆشی ته‌که‌تول و ده‌سته‌گه‌ری و ره‌خنه‌ی روخینه‌ر و مملانیی نادروست بپاریزن و با به‌هه‌موومان سه‌روه‌رییه‌کانتان بپاریزن و گرنگی میژووی ئیه‌وه‌ی تیکۆشه‌ریش به‌رزتر راگرین ر به هه‌موو لایه‌کمان له خزمه‌تی ئه‌و توێژه شو‌رشگیره له‌خۆبوردوه بین."

ئه‌وه‌ی جیگه‌ی سه‌رنجه ئه‌وه‌یه که شاناز خان، به‌بێ شه‌رم و سل‌کردنه‌وه، هیرش ئه‌باته سه‌ر ئه‌م پێشمه‌رگانه‌و تۆمه‌تی "ته‌که‌تول" و "ده‌سته‌گه‌ری" یان له‌پال ئه‌دات. دیاره شانازخان تیگه‌بێشته‌ی تاییه‌تی هه‌یه بۆ ئه‌م دیاردانه. بۆ نمونه، خۆی ته‌عیین کردوه به لێپرسراوی ریکخستنی یه‌کیته‌ی و لێپرسراوی په‌یوه‌ندییه‌کان له به‌ریتانیا بێ هه‌لبژاردن، بێ ئه‌وه‌ی هیچ تواناییه‌کی هه‌بێ جگه له‌وه‌ی که خوشکی خاتوو هێرۆخانه (شاناز خان ته‌نانه‌ت خۆی به نوینه‌ری حکومه‌تی کوردستان له به‌ریتانیا داده‌نی به‌په‌چه‌وانه‌ی بریاری ح ه ک و به‌بێ پشتگیری سه‌رکرده‌یه‌تی یه‌کیته‌ی). می‌رده‌که‌ی، له‌تیی شێخ جه‌مال، کراوه به وه‌زیر چونکه می‌ردی خوشکی خاتوو هێرۆخانه. کوره‌که، په‌یه‌کی به‌رزی پێ به‌خشینه‌راوه له وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌ی عیراق له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کوری خوشکی خاتوو هێرۆخانه. لیلۆزخانی خوشکی، حه‌مه‌سابیری می‌ردی خوشکی. ئه‌مانه هه‌موو ده‌سته‌گه‌ری نییه، به‌لام ئه‌گه‌ر که‌سیک ره‌خنه‌یه‌ک بگرێ یاخود ته‌نها بپرسی بۆچی، ئه‌وا ئه‌و کاره به ده‌سته‌گه‌ری و ته‌که‌تول له‌قه‌له‌م ئه‌دریت.

ئه‌گه‌ر ئه‌م قسانه له يه‌كێکی وه‌كو هێرۆخانه‌وه ئه‌هات، كه خۆی پێشمه‌رگه‌بوو، ئه‌وا به‌سینگێکی فراوانه‌وه وه‌رئه‌گیرا. به‌لام كه‌سیکی وه‌كو شانازخان، كه ته‌نانه‌ت رۆژیکیش چ خۆی چ میرده‌که‌ی، به‌سه‌ردانیی بێ نه‌هاتن بۆ خری نازه‌نگ. ته‌نها جاریکیش بگه‌ره قه‌له‌مێک یا چه‌رخیکێ جگه‌ره‌شیان بۆ پێشمه‌رگه‌یه‌ك نه‌ناردوو به‌ دیاری که ئه‌وه بگه‌یه‌نی که له بیریان بووین. ئه‌مرۆکه، به‌ هۆی رهنج و خه‌باتی ئه‌و پێشمه‌رگانه‌وه، شانازخان و خانه‌واده‌که‌ی و ده‌وروبه‌ره‌که‌یان له هه‌ره‌تی ده‌وله‌مهن‌دی و ده‌سه‌لات و قوده‌رتیاندان. که‌چی بێ حورمه‌تییه‌که‌ی ئاوابوو که له ژووړیکێ پر له پێشمه‌رگه‌ی دیرین، هه‌ندیکیان زیاتر له ده‌ ساڵ پێشمه‌رگانیی کردوو به‌ کۆمه‌ل ده‌جار به‌قه‌د ئه‌و دۆلارانه‌ی له گیرفانی شانازخان و میرده‌که‌ی کۆئه‌بنه‌وه هه‌ر پیلایان له جه‌وله‌کانیان به‌شاخ و دۆلی کوردستاندا کۆن کردوو، شانازخان هه‌لسی‌ت و به‌بێ ره‌چاو کردنی هه‌یچ نه‌ریت و عورف و عاده‌تیک قسه‌ی به‌رزو نزم به‌و پێشمه‌رگانه‌ بلیت. تۆبلیی ئه‌گه‌ر خوشکی هێرۆخان نه‌بوايه، شانازخان ئه‌یویرا قسه‌ی وا یان نامه‌ی وای لێی به‌دی بێ.

پێشيان ووتویانه به‌بۆنه‌ی گۆله‌گه‌نمیکه‌وه ده‌ گۆله‌زیوان ئا و ئه‌دری. به‌لام مه‌ترسییه‌که ئه‌وه‌یه ئه‌و گۆله‌ گه‌نمه‌ زه‌ه‌زیوانی زه‌به‌ن و درنده‌ی وای لێ کۆبوته‌وه که ئه‌گه‌ر کاریک نه‌کریت بۆ هه‌لته‌کاندن و بنه‌رکردنیان گۆله‌گه‌نمه‌که توشی سېسبوون بێت.

یه‌کێک له نه‌ریته‌ په‌سه‌نده‌کانی کورد ناسینه‌وه‌ی هه‌ول و ره‌نجی نه‌وه‌کانیه‌تی. من وه‌كو پێشمه‌رگه‌یه‌کی دیرین هه‌میشه‌ دژی ئه‌وه‌م که ئه‌م ره‌نج ناسینه‌وه‌یه به‌ شیوه‌ی امتیازات و مه‌ناسب بێت. به‌لام حورمه‌ت گرتنی پێشمه‌رگه‌ حورمه‌ت گرتنی میله‌ته‌. خه‌بات و قوربانیی و له‌خۆبوردویی پێشمه‌رگه‌ی کوردستان بۆته‌ مایه‌ی سه‌ره‌به‌زیی و سه‌رفرازی گه‌له‌که‌مان. هه‌ر ئه‌وانن که ئه‌و بروایه ئه‌ده‌ن به‌ نه‌وه‌ی داها‌توو که سوور بن له‌سه‌ر مافه‌کانمان. بۆیه پێشمه‌رگه‌ی دیرین هه‌ر ئه‌مینی به‌ ره‌مزی که‌لی سه‌رکه‌وتن و بالایان هه‌ر به‌رزتر ئه‌بێته‌وه. قیمه‌تی پێشمه‌رگه‌ به‌ قسه‌ی سووک و ناشایسته‌ی گچکه‌ پیاو و گچکه‌ ژنی که له رۆژی خۆشیدا هاتونه‌ته‌ پێش که‌م نابیته‌وه بگه‌ر ئه‌م قسانه هه‌روه‌ک تفی به‌ره‌و ژووړه‌ن.

بێ ناو